

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การเลือกผู้นำท้องถิ่นในชุมชนชนบท	
ชื่อผู้เขียน	นายยุทธนา แสนซัด	
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต	สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุทธ เบ็ญนผดุง	ประธานกรรมการ
	อาจารย์วิสุทธิ วานิช	กรรมการ
	รองศาสตราจารย์ ดร.พศิน แต่งจวง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการเลือกผู้นำท้องถิ่นในชุมชนชนบท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบคิดของชาวบ้านเกี่ยวกับการเลือกผู้นำท้องถิ่นและปัจจัยที่ชาวบ้านใช้ในการตัดสินใจเลือกผู้นำท้องถิ่นของชุมชนบ้านสบเปา ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 กลุ่ม ซึ่งมีสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแยกแยะเป็นหมวดหมู่และนำเสนอตามวัตถุประสงค์โดยการบรรยาย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระบบคิดในการเลือกผู้นำที่เป็นทางการของชาวบ้านกลุ่มที่มีฐานะยากจน กลุ่มนี้จะเลือกผู้นำที่เป็นทางการที่มีความรู้ และประสบการณ์ทั้งในและนอกชุมชน มีความซื่อสัตย์ การมีน้ำใจ การเสียสละ ยุติธรรม และมีฐานะเศรษฐกิจดี เพื่อที่จะได้พึ่งพาในการกู้ยืมเงิน การเช่าที่ดิน การค้าประกัน การอาศัยรถยนต์ของผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การขนเด็นท์ ด้วยขามเพื่อใช้ในงานศพ เป็นต้น

2. ระบบคิดในการเลือกผู้นำของชาวบ้านกลุ่มที่มีฐานะปานกลาง กลุ่มนี้จะเลือกผู้นำทางการ มีการศึกษาสูงหรือมีประสบการณ์ชีวิตจากการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีคุณธรรม มีความเสียสละช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีธรรมาศยดี มีความรับผิดชอบ เป็นคนหนุ่มมีความแคล่วคล่องว่องไวในการทำงาน มีฐานะดี มีความรู้กว้างขวาง เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นตัวแทนของชาวบ้านในการติดต่อประสานงานโครงการต่าง ๆ จากหน่วยงานรัฐและองค์กรเอกชนหรือการติดต่อนายทุนเข้ามารับซื้อผลผลิตทางการเกษตร

3. ระบบคิดในการเลือกผู้นำที่เป็นทางการของชาวบ้าน กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี กลุ่มนี้จะเลือกผู้นำที่เป็นทางการที่มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ เสียสละ เป็นคนหนุ่ม ยุติธรรม มีการศึกษาสูง มีความกระฉับกระเฉง คล่องแคล่วในการทำงาน มีความรับผิดชอบ มีความอดทน กล้าพูดกล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มุ่งมั่นในการทำงาน เด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจ เป็นผู้นำทั้งการพูดและการกระทำ บุคลิกภาพดี ฐานะดี มีความรอบรู้ข่าวสารข้อมูลหรือมีเครือข่ายภายนอกชุมชนมากเพื่อสามารถเป็นตัวแทนชาวบ้านในการติดต่อประสานงาน โครงการพัฒนาของรัฐและองค์กรเอกชนเข้ามาพัฒนาชุมชน หรือช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การขอโฉนดที่ดิน การประกันตัวเมื่อมีการกระทำผิดกฎหมาย หรือการเจรจาต่อรองกับผู้รักษากฎหมาย

4. ระบบคิดในการเลือกผู้นำที่ไม่เป็นทางการของชาวบ้านทั้ง 3 กลุ่ม ใช้เกณฑ์ในการเลือกเหมือนกันคือ จะเลือกผู้นำที่เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีความเสียสละช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ พูดจริงทำจริง มีความรอบรู้ในประเพณี วัฒนธรรม และรอบรู้ในกิจกรรมที่รับผิดชอบเป็นอย่างดี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านรวมทั้งมีวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม

5. ปัจจัยที่ชุมชนใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกผู้นำ ทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่ ปัจจัยภายใน คือ สภาพทางภูมิศาสตร์ อาชีพ/รายได้/ฐานะ เครือญาติ การช่วยเหลือ ปัจจัยภายนอก คือ นโยบายของรัฐ เช่น การส่งเสริมปลูกพืชเชิงเดี่ยว โครงการพัฒนาสาธารณูปโภค เครือข่ายภายนอกชุมชน

Thesis Title Selection of Local Leaders in a Rural Community

Author Mr.Yuttana Sankat

M.Ed. Nonformal Education

Examining Committee

Asst.Prof.Youngyudh Plianpadung Chairman

Lect.Visut Vanich Member

Assoc.Prof.Dr.Pasina Tangchuang Member

Abstract

This thesis was intended to examine the villagers' thought system involved in selecting community leaders and factors or criteria they had employed in such selection. The study site was Sob Pao Village community, Mae Pao Sub-District, Meng Rai District, Chiang Rai province.

The researcher, in collecting needed data, relied on semistructured interviews, participant and nonparticipant observations. Three groups of community members with different social and economic statuses served as key informants. Subsequently, collected data were crosschecked, verified, classified, analyzed and descriptively presented. Findings were as follows:

1. As regards the poor group, in selecting formal leaders, adopted criteria/factors comprised candidates' background knowledge and experience both within and outside the community, honesty, spirit, dedication to the public cause, fairness, and economic well-being so that they could depend on in terms of borrowing money, renting land, being a collateral, using their automobiles for hauling tents and dishes needed in the funerals, etc.

2. As regards the middle-income group villagers would choose as formal leaders those with high education or life experiences accumulated both within and from outside the community; moral standing and constant dedication to the community activities and affairs; pleasant personality and high responsibility; who were young and adroit, economically well-to-do, widely knowledgeable always keeping up with information; who represented the villagers in dealing with and coordinating various projects originating from both the public

and private organizations or in dealing with traders from the outside coming in to buy agricultural produce.

3. As regards the economically well-to-do group villagers would choose as their formal leaders those who were righteous, honest, dedicated, fair, young, highly educated, adroit, responsible, patient, articulated and action-prone; constantly on good terms with them; determined to accomplish assigned tasks; resolved in making decision; leaders in words and actions; had good and pleasant personality, economically sound and stable; well informed or in good contact with external networks; able to represent the villagers in dealing with public and private organizations bringing into the community various development projects/activities; and able to help villagers in various matters such as requesting and obtaining land deeds, bailing in case of wrongdoing or negotiating with law enforcers.

4. The three groups' thought systems employed basically the same criteria : good, knowledgeable, and competent figures constantly and sincerely dedicated the community cause and activities; serious both in words and actions, well-versed in community traditions and culture, activities and tasks under responsibility, specialized in certain matters, and proper age.

5. Factors the community adopted in selecting both formal and informal leaders comprised, internal ones, geographical location, occupation/income/status, kinship and help; external ones, state policies such as single crop cultivation promotion or public utilities/facilities development, and external networks.